

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 58/2015-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, L. Novomeského 25, Pezinok, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 96/2008 takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 96/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 96/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet advokátky JUDr. Emílie Korčekovej, L. Novomeského 25, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 58/2015-21 zo 17. februára 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 96/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní začatom 2. júla 2007 vedenom pred okresným súdom je v procesnej pozícii žalobcu „o náhradu škody a nemajetkovej ujmy za prieťahy a nezákonné trestné stíhanie od roku 2002 pre vymyslený trestný čin dozorovou prokurátorkou OP Bratislava II“. Od podania žaloby uplynulo už viac ako 7 rokov, pričom napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené,

čo u sťažovateľa vyvoláva dlhodobý stav právnej neistoty. Sťažovateľ ďalej uviedol, že okresný súd v označenom konaní koná neefektívne, vykonáva úkony, ktoré nevedú k meritórnemu rozhodnutiu vo veci, podľa jeho vyjadrenia okresný súd „... činil vo veci obštrukcie a v obštrukciách pokračuje v úmysle zmariť sťažovateľovi dosiahnutie zákonného a spravodlivého rozhodnutia vo veci samej“. K náprave vo veci nedošlo ani po podaní sťažností predsedníčke okresného súdu z 25. mája 2009 a 27. septembra 2013. Sťažovateľ je toho názoru, že v napadnutom konaní aj naďalej dochádza k zbytočným prieťahom.

Na základe týchto skutočností žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a aby mu priznal finančné zadosťučinenie v sume 7 500 €, ako aj úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 3843/2014 doručeným ústavnému súdu 19. januára 2015, v ktorom okrem iného uvádza:

„K samotnému priebehu konania vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C/96/2008 uvádzam, že sa jedná o vec po faktickej i právnej stránke zložitú. Dôvodom sťažovateľovho spomínaného neskorého vytýčenia prvého pojednávania bolo namietanie miestnej príslušnosti tunajšieho súdu, o ktorej nakoniec rozhodoval Krajský súd v Bratislave. Ten uznesením č. k. 9 NcC/08-20 rozhodol, že na konanie vo veci je miestne príslušným tunajší súd a spis mu bol vrátený. Konanie sa ďalej predĺžilo potrebou zabezpečiť listinné dôkazy, konkr. zapožičať spisový materiál z Okresnej prokuratúry Bratislava II, z Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru Bratislava II, z Okresného riaditeľstva Policajného Zboru v Trnave a oboznámiť sa s uvedenými listinnými dôkazmi. Na celkovú dĺžku konania malo vplyv aj správanie sa účastníkov konania a svedkov, osobitne to, že sa nedostavovali na súdne pojednávania, resp. žiadali odročenie pojednávania z rôznych dôvodov. Navrhovateľ zároveň realizuje v priebehu konania všetky svoje procesné práva, podáva rôzne procesné návrhy, o ktorých je potrebné rozhodnúť, čo celé konanie predlžuje.“

K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti sťažovateľ stanovisko nezaujal.

Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 96/2008 zistil, že jeho priebeh bol takýto:

Okresnému súdu bola 2. júla 2007 doručená žaloba, ktorou sa sťažovateľ domáhal zaplataenia náhrady škody a nemajetkovej ujmy od Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Okresný súd predmetnú vec 28. februára 2008 z dôvodu miestnej príslušnosti postúpil na ďalšie konanie Okresnému súdu Bratislava II, ktorý s postúpením veci nesúhlasil, aby napokon Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 9 NcC 9/08 z 29. apríla 2008 určil, že miestne príslušným na prejednanie a rozhodnutie veci je okresný súd (súdny spis bol okresnému súdu vrátený 7. mája 2008).

Po vyžiadaní s vecou súvisiacich spisov okresný súd 22. júla 2010 nariadil termín pojednávania na 26. október 2010, ktoré sa uskutočnilo, a pre účel ďalšieho dokazovania bolo odročené na 3. február 2011. Okresný súd uznesením zo 17. januára 2011 pripustil zmenu petitu žalobného návrhu, pričom pojednávanie nariadené na 3. február 2011 sa z dôvodu neúčasti účastníkov konania neuskutočnilo a bolo odročené na 17. marec 2011. Pojednávanie uskutočnené 17. marca 2011 bolo z dôvodu návrhu na rozšírenie účastníkov konania na strane odporcu odročené na 9. jún 2011. Okresný súd uznesením z 11. apríla 2011 pripustil pristúpenie ďalšieho účastníka konania na strane odporcu – Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Pojednávania nariadené na 9. jún 2011, 22. september 2011 a 24. november 2011 sa neuskutočnili, pričom prvé a tretie pojednávanie na základe požiadavky sťažovateľa. Neuskutočnilo sa ani pojednávanie nariadené na 9. február 2012 z dôvodu kolízie s iným pojednávaním, ktorého sa mal zúčastniť odporca. Pojednávanie uskutočnené 28. februára 2012 bolo odročené na neurčito „z dôvodu návrhu odporcu v 1. rade o zložení preddavku na trovy konania“.

Proti uzneseniu okresného súdu z 20. septembra 2012, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, sa sťažovateľ odvolal a súdny spis bol predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave, ktorý uznesením

sp. zn. 3 Co 561/2012 z 20. decembra 2012 odvolanie sťažovateľa odmietol. Po podaní dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Cdo 181/2013 z 21. augusta 2013 zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20. decembra 2012 a okresného súdu z 20. septembra 2012 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd uznesením z 28. marca 2014 uložil sťažovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, proti ktorému sa sťažovateľ odvolal a Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 5 Co 385/2014 z 24. júna 2014 odvolanie odmietol.

Okresný súd 7. januára 2015 nariadil termín pojednávania vo veci na 28. apríl 2015.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom sťažovateľ je žalobcom a Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky žalovaným, ktorého predmetom je náhrada škody a nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie, ústavný súd pripúšťa, že dĺžka konania mohla byť závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokúvanej veci, hoci obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva. Napriek uvedenému ďalej dodáva, že samotnou skutkovou a právnou zložitosťou prerokúvanej veci však nie je možné ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, podľa ktorého ústavný súd z pohľadu prieťahov posudzuje priebeh napadnutého konania. Okrem dvoch žiadostí sťažovateľa, na základe ktorých boli termíny pojednávania zrušené a nariadené nové, ústavný súd nezistil žiadne iné okolnosti, ktoré by bolo v súvislosti s dĺžkou konania potrebné pripísať na farchu sťažovateľa. Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti konštatuje, že sťažovateľ *„realizuje v priebehu konania všetky svoje procesné práva, podáva rôzne procesné návrhy, o ktorých je potrebné rozhodnúť, čo celé konanie predlžuje“*, ústavný súd poukazuje na svoju štandardnú judikatúru (napr. III. ÚS 242/03, III. ÚS 341/2014), podľa ktorej za prieťahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na pojednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol samotný postup okresného súdu.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že okresný súd hneď na začiatku konania pochybil, keď vec z dôvodu miestnej príslušnosti 28. februára 2008 postúpil na ďalšie konanie Okresnému súdu Bratislava II, no po jeho nesúhlase s postúpením Krajský súd v Bratislave uznesením z 29. apríla 2008 určil, že miestne príslušným na pojednanie a rozhodnutie veci je okresný súd, ktorému bol súdny spis vrátený 7. mája 2008. Od tohto momentu bol okresný súd vo veci v zásade bez relevantného dôvodu úplne nečinný do marca 2010, keď vyžiadal s vecou súvisiace spisy. Nečinnosť okresného súdu trvala takmer 2 roky.

Z vykonaných procesných úkonov okresného súdu v ďalšom priebehu ústavný súd zistil, že jeho postup v napadnutom konaní ako celku nebol dostatočne efektívny. O uvedenej skutočnosti svedčí najmä to, že v celom doterajšom priebehu konania, ktoré začalo 2. júla 2007, sa uskutočnili iba dve pojednávania, navyše bez vytvorenia konkrétnych predpokladov na rozhodnutie v merite veci, pričom tento stav trvá až do súčasnosti.

V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu štandardnú judikatúru (napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 182/08), podľa ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez

zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 15 C 96/2008, došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 96/2008 konal bez zbytočných prieťahov, pretože označená vec nebola do rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 500 €, ktoré odôvodnil „*pocitom neistoty, bezmocnosti a beznádeje*“ v súvislosti s neúmernou dĺžkou napadnutého konania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní takmer 2 rokov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov konania za dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu v sume 269,58 € je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v sume uplatnenej jeho právnu zástupkyňou.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2015